

Kari Avanne

Nuorten kokemuksellinen hyvinvointi

Kyselytutkimus nuorten yleisestä ja taloudellisesta tyytyväisyydestä

Opinnäytetyö

Kevät 2015

SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Sosionomi (AMK) Tutkinto-ohjelma

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysala

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto:

Tekijä: Kari Avanne

Työn nimi: Nuorten kokemuksellinen hyvinvointi

Ohjaaja: Timo Toikko

Vuosi: 2015

Sivumäärä: 34

Liitteiden lukumäärä:

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tutkia nuorten tyytyväisyyttä elämään ja tyytyväisyyttä taloudelliseen tilanteeseen. Suomi on hyvinvointivaltio. Suomalaiset nuoret ovat yleisellä tasolla tyytyväisiä elämäänsä. Yleinen hyvinvointi kuvaa nuorten omaa arviota siitä, kuinka tyytyväisiä he ovat yleisellä tasolla elämäänsä. Tutkimuksessa pyritään selvittämään, mikä yhteys nuorten keskinäisillä suhteilla, perheen sosiaalisella tuella ja sosiaalisilla riskeillä on nuoren kokemaan hyvinvointiin. Hyvinvoinnin merkittävin tekijä on kytkettyminen yhteiskunnan rakenteisiin sekä ihmisen omaan toimintaan.

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmä oli kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimuksessa hyvinvointi kohdistettiin yleiseen elämään tyytyväisyyteen ja taloudelliseen tyytyväisyyteen. Tutkimuksessa tuli esiin, että yksilö voi kokea elämänsä tyydyttäväksi monenlaisissa erilaisissa olosuhteissa elämässään. Vaikka tyytyväisyserot ovat hyvinvointivaltiossa suhteellisen pieniä, löytyy yksilöiden välillä selvästi eroja tyytyväisyydessä elämään. Tutkimusaineisto on kerätty syöttämällä ja tallentamalla aineisto exeliin. Tutkimusaineistoa pyrittiin tutkimaan numeerisesti IBM SPSS Statistics 21- tilastointiohjelmalla.

Nuorten kokema sosiaalinen tuki vahvistaa nuorten tyytyväisyyttä elämään. Erityisesti vanhempien sosiaalinen tuki on merkittävässä asemassa. Esimerkiksi työttömyyteen, asumiseen tai päihteisiin liittyvät ongelmat eivät suoraan näy nuorten hyvinvointikokemuksissa. Perheen arjen elämänhallintaan liittyvät asiat rasittavat nuorten hyvinvointia ja vähentävät hänen yleistä tyytyväisyyttään. Toisaalta nuoren kokema tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen on positiivisessa yhteydessä perheen taloudelliseen tilanteeseen. Nuoren tyytyväisyyttä taloudelliseen tilanteeseen vahvistaa myös nuoren saama sosiaalinen tuki. Hyvinvointi on aina yksilöllinen asia.

Asiasanat: Sosiaalinen hyvinvointi, taloudellinen hyvinvointi, tyytyväisyys elämään

SEINÄJOKIUNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Social Work and Health Care

Degree programme: Sosionomi (AMK)

Specialisation:

Author/s: Kari Awanne

Title of thesis: Youth experiential well-being

Supervisor(s): Timo Toikko

Year: 2015

Number of pages: 34

Number of appendices:

Aim of this study was to investigate young people's life satisfaction and satisfaction with financial situation. Finland is a welfare state. Finnish young people are generally satisfied with their lives. The general welfare of the image of young people's own assessment of how satisfied they are with their life in general. The study aims to find out what connection the relations between young people, family, social support and social risks having to experience the well-being of young people. The most important factor of well-being is to the structures of society and one's own activities.

Thesis research method was a quantitative study. The study focused on the general well-being of life satisfaction and financial satisfaction. The study revealed that an individual can experience life as satisfactory in a variety of different circumstances in their lives. Although satisfaction with the differences are relatively small welfare state, can be found between individuals with clear differences in life satisfaction. The data is collected by entering and saving the data to excel. The research aimed to investigate numerically the IBM SPSS Statistics 21 statistical software.

Young people experienced social support to strengthen young people's satisfaction with life. Particularly with social support of parents plays an important role. For example, problems related to work-employment, housing, or substance abuse do not directly appear in the welfare of young people's experiences. Matters relating to the family everyday life management burden the welfare of young people and reduce his overall satisfaction. On the other hand the young experienced satisfaction with the economic situation is positively associated with the family's financial situation. Portrait of a young satisfied the economic situation is also confirmed by the young received social support. Well-being is always an individual thing.

Keywords: Social welfare, economic well-being, life satisfaction

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
1 JOHDANTO	5
2 HYVINVOINTI.....	6
2.1 Hyvinvointipolitiikan teoria.....	6
2.2 Hyvinvointi teoreettisena käsitteenä ja tutkimuskohteena.....	6
3 NUORTEN TYYTYVÄISYYS.....	9
3.1 Objektiivinen ja subjektiivinen hyvinvointi	9
3.2 Elämään tyytyväisyyden tekijät	11
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	14
4.2. Tutkimuksen analyysi.....	14
5 NUORTEN TYYTYVÄISYYS TUTKIMUSKOHTENA	16
6 YHTEENVETO.....	32
LÄHTEET	34

1 JOHDANTO

Kansainvälisten tutkimusten mukaan suomalaisten hyvinvointi on erittäin korkealla tasolla. Hyvinvointia voidaan lähestyä materiaalisena asiana, mutta myös kokemuksellisenä seikkana. Suomi on tunnetusti eräs maailman vauraimmista maista, jossa myös kansalaisten kokemuksellinen hyvinvointi on korkealla tasolla. Toisaalta monet tutkijat ovat huolissaan siitä, että sosiaaliset riskit ja elämänhallinnan ongelmat ovat lisääntyneet, vaikka sinällään yleisellä tasolla kansalaisten kokemuksellinen hyvinvointi on hyvällä tasolla.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin nuorten hyvinvointia, joka kohdistettiin erityisesti kahteen käsitteeseen: yleinen tyytyväisyys elämään ja taloudellinen tyytyväisyys. Yleinen hyvinvointi kuvaa nuorten omaa arviota siitä, kuinka tyytyväisiä he yleisellä tasolla ovat elämäänsä. Taloudellinen tyytyväisyys kohdistuu materiaalsiin seikkoihin.

Tutkimuksessa pyritään selvittämään mikä yhteys nuorten keskinäisillä suhteilla, perheen sosiaalisella tuella ja sosiaalisilla riskeillä on nuoren kokemaan hyvinvointiin. Hyvinvoinnin tutkimus on ajankohtainen asia, koska sen avulla voidaan kiinnittää huomiota sosiaalipalveluiden merkitykseen. Sosiaalipalveluilla pyritään tukemaan kansalaisten hyvinvointia.

Sosionomin työn kannalta kansalaisten hyvinvointi on keskeinen seikka, koska sosionomin työ kohdistuu erityisesti juuri asiakkaiden sosiaaliseen tukemiseen. Tässä mielessä on kiinnostavaa tietää mikä merkitys nuorison keskinäisellä toiminnalla ja perheen tuella on nuorten kokemaan hyvinvointiin ja toisaalta missä mielessä sosiaaliset riskit rasittavat hyvinvoinnin kokemusta.

2 HYVINVOINTI

2.1 Hyvinvointipolitiikan teoria

Hyvinvoinnin käsite on keskeinen käsite ihmis- ja yhteiskuntatieteissä muun muassa. Sen synnyssä ja kehityksessä voidaan matkata ajassa Sokrateen ja Aristoteleen aikakauden pohdintoihin onnellisuudesta. Pohdinnat voidaankin rinnastaa hyvinvoinnin subjektiiviseen koettuun hyvinvointiin. Hyvinvoinnin merkittävin tekijä on kytkeytyminen yhteiskunnan rakenteisiin sekä ihmisen omaan toimintaan. Käsitettä ja sisältöä määrittelee pitkälti se, kumman tason ilmiöitä hyvinvoinnin kannalta tarkastellaan. Yhteiskunnan makrotasolla puhutaan tuolloin hyvinvointivaltiosta (welfare state) ja hyvinvointiyhteiskunnasta (welfare society). Mikrotasolla puhutaan ihmisten hyvinvoinnista (well-being) ja elämässä menestymisestä (well-doing) esimerkiksi työelämässä. Kansalaisten hyvinvointi mittaakin suoraa myös yhteiskunnan hyvinvointia, minkä vuoksi sosiaalityön yleismaailmalliseksi tavoitteeksi on määriteltä ihmisen hyvinvoinnin lisääminen (IFSW 2000).

Yhteiskunnassamme hyvinvointipolitiikalla tarkoitetaan valtion toimintaa väestönsä hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja parantamiseen sekä hallintojärjestelmään suunnitelluun, joka laittaa toimeen tietyt hyvinvointitiedot ja -palvelut. Hyvinvointipolitiikalla ohjataan yhteiskunnallisen toimeentuloturvan järjestämistä ja laaja-alaisesti ymmärrettyjen hyvinvointipalvelujen toteuttamista. Suurin osa mitä säädellään hyvinvointipolitiikalla, koskettaa se kuntatasolla tehtävää palvelujärjestelmää. Sosiaaliturvajärjestelmä taas organisoituu monella tasolla, kuten muun muassa kunnallisena toimeentulotukena tai asumiseen perustuvana kansanvakuutena. (Niemi 2010, 16-17.)

2.2 Hyvinvointi teoreettisena käsitteenä ja tutkimuskohteena

Hyvinvointi on ilmiönä sekä käsitteenä moniulotteinen ja laaja. Hyvinvointia ei pysty yksiselitteisesti määrittelemään. Teoreettisena käsitteenä hyvinvointia voidaan määrittellä kuitenkin aiempien teorioiden pohjalta. Teoriat ja määritelmät ovat usein olleet hyvinvointitutkimuksen lähestymistapana eli empiiristä aineistoa on tarkas-

teltu teorian kehysten kautta siinä muodossa, että tutkimusasetelmat on operationalisoitu teorioita vastaaviksi. (Siltaniemi ym. 2007, 9.) Empiirisessä hyvinvointitutkimuksessa ei useinkaan varsinaisesti etsitä uusia ennalta arvaamattomia selittäviä tekijöitä, vaan pyritään kuvailemaan sen hetkistä tilannetta hyvinvointikäsitteisiin nojautuen ja hyvinvoinnin osa-alueisiin rajautuen.

Siltaniemen ym. (2007) mukaan hyvinvointi tutkimuskohteena määritellään perinteisesti tarve- ja resurssilähtöisen orientaation kautta. Tarveteoreettisessa lähestymistavassa hyvinvointi tarkoittaa kyseisen asian määrittävien tarpeiden tyydyttämistä. Hyvinvoinnin nähdään rakentuvan teoreettisesta näkökulmasta riippuen tiettyjen tarpeiden tyydyttämisestä. Tarveteoreettisessa lähestymistavassa kysytään miten erilaiset perustarpeet ovat tyydyttyneet ja mitkä ovat eritasoisilla mittareilla mitattuna tarpeiden tyydyttämisen taso sillä hetkellä. Hyvinvointitutkimuksissa ei olla kuitenkaan yleisesti yksimielisiä siitä, mitkä ovat yleensä ihmisen perustarpeet.

Resurssilähtöisen tarkastelutavan mukaan huomio kiinnitetään yksilöihin, ja niihin tekijöihin, joissa yksilö voi mahdollisesti muodostaa hyvän elämän. Resurssilähtöisessä lähestymistavassa halutaankin kysymyksiä siitä, millaisia resursseja yksilöllä on hyvinvointinsa toteuttamiseksi yksilönä. Tällöin kysymys voi olla siis elintasotutkimuksesta. Resurssipohjaiseksi lähestymistavaksi voidaan nimetä erilaiset elintaso osatekijöiden mittaaminen, kuten esimerkiksi, koulutus, työllisyys, asumisolot, perhesuhteet, sosiaaliset suhteet, taloudelliset suhteet tai terveys. Kun tarkasteluihin otetaan myös subjektiivinen tyytyväisyysarvo elämän eri osa-alueisiin, lähestytään tarvelähtöisen sekä elämänlaadun tutkimuksen aluetta (Siltaniemi ym. 2007, 10.)

Hyvinvointipolitiikka (welfare policy) on käsitteenä melko uusi. Ennen puhuttiin sosiaalipolitiikasta (social policy), jolla on tarkoitettu suunnilleen nykyistä käytettävää hyvinvointipolitiikkaa samassa merkityksessä. Sosiaalipolitiikalla pyrittiin vanhan ajatusmallin mukaan huolehtimaan työoloista, lisäämään kansalaisten sosiaalista turvallisuutta ja järjestämään peruspalveluja erityisesti heikompiosaisille olojen parantamiseksi. Nykyisellään sosiaalipolitiikka tavoittaa myös perheet, asumisen, koulutuksen ja kulttuurin. Kun laaja-alaisen käsitteen piiriin on laitettu myös talous- ja kulttuuripolitiikka on alettu yleisesti puhumaan yhteiskuntapolitiikasta. Monesti

sosiaalikäsité korvataan juuri hyvinvoinnin käsitteellä. Tämän johdosta sosiaalisuus käsitteenä on samalla neutralisoitunut koskemaan erityisesti hyvinvointia tai yhteiskunnallisuutta (Siltaniemi ym. 2007, 10.) Tässä tutkimuksessa hyvinvointi kohdistettiin yleiseen elämään tyytyväisyyteen ja taloudelliseen tyytyväisyyteen.

3 NUORTEN TYYTYVÄISYYS

3.1 Objektiivinen ja subjektiivinen hyvinvointi

Tyytyväisyyden käsitettä määritellään monin eri tavoin riippuen millaisissa yhteyksissä sitä käytetään. Tyytyväisyys määritelläänkin usein yhteneväisesti koetun hyvinvoinnin mukaan. Hyvinvointi voidaan määritellä myös tarvekäsitteen avulla. Tässä tapauksessa hyvinvointi määrittyy tarpeentyydytyksen mukaan. Tarpeet voivat olla aineellisia, elintasoon kuuluvia, sosiaalisia tai itsensä toteuttamiseen liittyviä tarpeita (vrt. Allardt 1976). Elintasoon ja elämänlaatuun liittyvät tarpeet voidaan mitata objektiivisia tai subjektiivisia mittareita käyttämällä. Toinen tapa luokiteluun on jakaa asiat kolmeen osaan niiden luonteen mukaisesti.

Useimmiten hyvinvointi jaotellaankin objektiivisesti havaittuihin oloihin sekä subjektiivisiin tuntemuksiin käsittäen koetun tyytyväisyyden tai onnellisuuden (Allardt 1976). Yleisemmin tutkitaan kuitenkin objektiivisia oloja niiden helppouden takia, kuten tulot, koulutus ja terveys. Subjektiivista tutkimusta ei ole aina nähty niinkään tärkeänä tutkia. Pohjoismaissa hyvinvointitutkimus on ymmärretty useimmiten yksilön käytössä olevien aineellisten resurssien mukaan, eikä niinkään subjektiivisten tarpeiden kautta siten, että objektiivisia mittareita on käytetty enemmän kuin subjektiivisia mittareita.

Huomion kiinnittäminen objektiivisiin tekijöihin on johtunut siksi, koska subjektiivisia tuntemuksia pidetään epäluotettavina onnellisuusmuurin vuoksi. Onnellisuusmuurin mukaan ihmiset ovat taipuvaisempia ilmoittamaan tyytyväisyytensä positii-visempana kuin mitä subjektiiviset olot näyttäisivät antavan edes aiheutta (esim. Roos 1987). Tästä huolimatta subjektiivisten tekijöiden huomioiminen on tärkeä tekijä hyvinvointia määriteltäessä.

Subjektiivinen kokemus elämän suunnasta on keskeinen tekijä ihmisten jaksamisen kannalta. Hyvinvointi heijastuu ennen pitkää ihmisten tyytyväisyyteen, koska muuten siinä ei ole kyse hyvinvoinnista lainkaan. Elämään tyytyväisyyden ja subjektiivisen hyvinvoinnin näkeminen pitkäkestoisena ja merkityksellisenä ihmisten

elämään on saanut myös tukea tutkimuksista. Näiden asioiden on katsottu olevan suhteellisen pysyviä seikkoja. Esimerkiksi mielentilan sekä elämään tyytyväisyyden kannalta tutkimustilanteissa ei ole löytynyt merkitsevää yhteyttä. Yksilön itsensä raportoiman ja tutkittavan lähipiirin havainnot elämään tyytyväisyyden suhteen on kuitenkin havaittu olevan samansuuntaisia. Kyse ei ole siis vain satunnaisesta ja päivittäin muuttuvasta ilmiöstä.

Subjekttiivisen ja objektiivisen hyvinvoinnin välisestä suhteesta kertovat Heikkilän (1990) tutkimustulokset köyhyydestä ja huono-osaisuudesta, josta kävi ilmi, että huonoissa oloissa elävät kokivat kuitenkin olevansa tyytyväisiä elämäänsä. Toisaalta objektiivisten mittareiden mukaan menestyvät saattoivat olla tyytymättömiä elämäänsä kokien tarkoituksettomuutta. Myös Perttulan (1998) haastattelututkimus (N=26) koskien miehiä osoitti, ettei kokemuksellista tyytymättömyyttä elämään voi päätellä pelkästään havainnoimalla tai erittelemällä. Subjekttiivinen hyvinvointi heikkeni syrjäytyneisyyden asteen kasvaessa. Sekä hyvä- että huono-osaiset olivat useimmin tyytymättömiä koulutukseen ja taloudelliseen tilanteeseen. Molemmissa ryhmissä näkyi kuitenkin tyytyväisyys perhe-elämään sekä sosiaaliin suhteisiin. Epävarmuus taas lisääntyi omasta hyvinvoinnista huono-osaisuuden myötä ja tyytymättömyys ja pettynisyys nousivat pääasiaksi vasta vaikeimmalla syrjäytymisasteella Heikkilän (1990) mukaan.

Näyttääkin siltä, että yksilö voi kokea elämänsä tyydyttäväksi monenlaisissa erilaisissa olosuhteissa elämässään. Suomalaisessa yhteiskunnassa pieni osuus elämäänsä tyytymättömiä ihmisiä on ymmärrettävää, koska hyvinvointivaltiossa köyhyys ja huono-osaisuus ovat harvinaisia suhteessa muihin valtioihin. Varallisuuserot ovat pieniä erilaisten yhteiskunnallisten hyvinvointia tukevien toimenpiteiden johdosta (esim. Penttilä, Kangas, Nordberg & Ritakallio 2003).

Subjekttiivista hyvinvointia ja tyytyväisyyttä pidetään toistensa vastaavina käsitteinä. Veenhovenin (2001) mukaan onnellisuus käsitteenä kuuluu myös samaan kategoriaan. Onnellisuus määritellään sen mukaan kuinka korkealle yksilö elämänsä laadun määrittelee. Tyytyväisyys ja onnellisuus elämään viittaavat tuolloin yksilön kokemukseen, jolloin ulkoista objektiivista tapaa määritellä kyseessä olevaa subjektiivista arvostusta näin ollen ei ole. Oman elämänsä ja onnellisuuden tyytyväisyyden arviointi vaatii ihmiseltä arviointia menneestä ja tulevaisuudesta. Lisäksi

tarvitaan arvostuksiin vaikuttavien tekijöiden ja suhteellisten arvojen arviointia sekä yksilön tunnetilojen vaikutuksia arvioinnin lopputuloksen huomioimiseen. Yksilön tekemä tyytyväisyyden arviointi perustuu hänen aikaisempiin kokemuksiinsa perustuvaan kognitiivisen konstruktion rakentamiseen. (Veenhoven 2001.)

3.2 Elämään tyytyväisyyden tekijät

Vaikka tyytyväisyserot ovat suhteellisen pieniä hyvinvointivaltioissa, löytyy yksilöiden välillä selvästi havaittavia eroja tyytyväisyydessä elämään. Sukupuolella tai ulkoisella viehättävyydellä ei ole havaittavissa olevia merkityksiä länsimaissa. Sen sijaan merkittävyyttä näyttäisi syntyvän iän myötä tyytyväisyyden kokemiseen nuorilla (18-24-vuotiaat) ja keski-ikäen ylittäneillä (yli 44-vuotiaat), jotka ovat nuoria aikuisia tyytyväisempiä elämäänsä.

Tyytyväisyyden tason yhtenä merkittävänä tekijänä voidaan pitää nuorten aikuisten perheen perustamista ja uran luomiseen liittyviä tavoitteita ja ajankäytön ongelmia. Hyvinvointivaltion koulutustasolla näyttäisi olevan jopa lievästi negatiivinen korrelaatio elämään tyytyväisten kanssa (Veenhoven 2001). Positiivinen korrelaatio näyttäisi syntyvän suhteellisen tulotason, korkean tulotason sekä ammattiaseman tyytyväisyyden suhteen. Tulosten valossa tarkasteltuna näyttäisi siltä, että koulutus ei aina takaa korkeaa elämään tyytyväisyyttä. Tiettyyn ammattiin pääseminen nousee esille huomattavasti vahvemmin kuin yksilön koulutus.

Veenhovenin (2001) tekemän laajan tutkimuksen perusteella elämään tyytyväisyyden eroja tarkasteltaessa voidaan sanoa, että kolmasosalla näyttäisi olevan persoonallisuuteen liittyviä tekijöitä. Erityisesti yksilön kyky hallita ympäristöään sekä tunne henkilökohtaisesta kompetenssista ovat persoonaan liittyviä piirteitä, joilla on merkitystä ongelmien selvittämisessä ja siten tyytyväisyyden kokemiseen. Yksilön itsearvostus antaa uskon omiin toimintamahdollisuuksiin. Itsearvostusta pidetään yksilön todellisuuden prosessoinnin ja hallinnan kannalta merkittävänä alueena. Elämäänsä tyytyväisillä ihmisillä positiivisina ominaisuuksina löytyy; Hyvä fyysinen ja psyykinen terveys, sosiaalisuus ja avoimuus sekä ulospäin suuntautuva luonne.

Tutkimuksen mukaan erilaiset elämäntapahtumat selittävät noin neljänneksen elämään tyytyväisyyden eroista. Tällöin elämäntapahtumiin liittyvät sosiaaliset suhteet kuten uudet ystävät, ongelmat lasten kanssa, avioero, töissä ylennyksen saaminen tai työttömäksi joutuminen. Tutkimuksen mukaan suuri selittävä tekijä elämäänsä tyytyväisten tekijöiden eroista johtuu joko negatiivisten tai positiivisten elämäntapahtumien taipumuksista kasaantua aina samoille ihmisille. Henkilön ikä, taloudellinen tila sekä sosiaalinen ympäristö vaikuttavat asioiden kasautumisprosessiin.

Elämään tyytyväisyyden lisäksi vapaa-ajan toimintaan liittyvällä tyytyväisyydellä on nähty olevan suora yhteys ihmisten yleiseen tyytyväisyyteen. Vapaa-ajan viettoon kuuluu sosiaalinen aspekti, koska suurin osa ajasta vietetään silloin muiden kanssa.

Edellä mainittujen tyytyväisyyden tekijöistä sosiaalisten suhteiden sekä persoonaan liittyvien sosiaalisuuden ja avoimuuden katsotaan olevan yhteydessä yleisimminkin tutkimuksissa määriteltyihin yksilön kokemaan tukeen sosiaalisesti. Elämään tyytyväisten suhteen sosiaalisella tuella on havaittu olevan merkittävä yhteys yksilön kokemukseen perustuen. Tutkimuksissa on todettu sosiaalisten verkostojen rakenteiden tekijät, kuten sosiaalisen kanssakäymisen riittävä määrä olevan vahvasti yhteydessä aikuisena koettuun elämään tyytyväisyyteenä. Shulzin ja Raun (1985) mukaan tärkeimmän tunnetuen sekä tiedollisen tuen antajina toimivat nuorilla aikuisilla ystävät. Omat vanhemmat ovat enää lähinnä aineellisen tuen antajina. Aikuisemmaksi saavuttaessa aviopuoliso tulee tärkeimmäksi aineellisen ja tunnetason antajaksi, jolloin työtoverit ja naapurusto jäävät lähinnä tietotason tukijoiksi. Tietotason tuella tarkoitetaan läheisten neuvoja ja ohjausta. Neuvojen avulla yksilön on helpompi määritellä ongelman syy- ja seuraussuhteita ja ratkaisukeinoja. Neuvojen avulla saadaan myös mahdollisesti tietoa yhteiskunnan antamista mahdollisuuksista.

Torvin ja Kiljusen (2005) tutkimuksen mukaan suomalaiset aikuiset (N=2264) valitsivat annetulta listalta perheen ja ihmissuhteet (83 % piti erittäin tärkeänä) tärkeimpinä onnellisuuteen vaikuttavina tekijöinä. Toiseksi onnellisuuteen vaikuttajana valittiin terveys (77 % piti erittäin tärkeänä). Hyvät ihmissuhteet nähtiin myös tärkeänä (55 %) perheen ja lähipiirin lisäksi sekä rakkauden kokeminen (58 %).

Viidenneksi nousi turvattu toimeentulo (43 %). Ainoastaan neljä prosenttia väestöstä nimesi hyvät tulot elämään tyytyväisyydeksi. Kansainvälisten ja suomalaisten tutkimuksen mukaan, ympäristöön ja persoonaan liittyvillä tekijöillä on kummallakin merkittävä osansa tyytyväisyyttä selitettäessä.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineistona käytetään keväällä 2013 kerättyä SOHVI-hankkeen aineistoa (Aaltonen ja Rannila 2013). Aineisto muodostuu 218 kyselylomakkeesta, jonka avulla tuotettiin määrällinen tutkimusmatriisi. Vastajaat ovat ammattikoulussa tai lukiossa opiskelevia nuoria, joista suurin osa oli 16–17 -vuotiaita.

Kyselylomake strukturoitiin siten, että kysymykset koostuivat monivalintakysymyksistä. Vastausvaihtoehtoja kysymyksissä, jotka käsittelivät nuoren elämäntilannetta, sosiaalisia verkostoja ja perheen kokemuksia elämään liittyvistä koettelemuksista ovat seuraavat: 1.) täysin erimieltä, 2.) lähes erimieltä, 3.) ei samaa eikä eri mieltä, 4.) lähes samaa mieltä ja 5.) täysin samaa mieltä. Kysymykset, jotka taas sisälsivät sosiaalista pääomaa sekä nuoren perheen elämäntilannetta vastausvaihtoehtoja olivat 1.) reilusti vähemmän kuin muissa perheissä, 2.) vähemmän kuin muissa perheissä, 3.) yhtä paljon kuin muissa perheissä, 4.) enemmän kuin muissa perheissä ja 5.) reilusti enemmän kuin muissa perheissä. (Aaltonen & Rannila 2013.)

Kyselylomake pyrittiin tekemään sellaiseksi, että opiskelijat ymmärtävät kysymykset samalla tavalla ja pystyisivät vastaamaan niihin. Kysymyksiä laadittaessa oli tärkeää, että ne sisälsivät ainoastaan niitä asioita mitä tutkimuksessa mitattiin. Kyselylomake testattiin SOHVI-hankkeen toimesta Seinäjoen ammattikorkeakoulun oppilailla ennen kohderyhmää. Aineistoa kerättiin WEBROPOL-ohjelman avulla sähköisesti. Aaltonen ja Rannila (2013) totesivat WEBROL-ohjelman kautta tehtävän kyselyn nuorille helpoimmaksi, koska kyselyn täyttämiseen meni aikaa vain 15–20 min.

4.2. Tutkimuksen analyysi

Tutkimusaineiston kerääminen, käsittely, analysointi sekä tulkinta ovat erillisiä vaiheita määrällisessä tutkimuksessa (Vilka 2007, 106). Aaltonen ja Rannila (2013) keräsivät tutkimusaineiston syöttämällä ja tallentamalla aineiston exceliin, sellai-

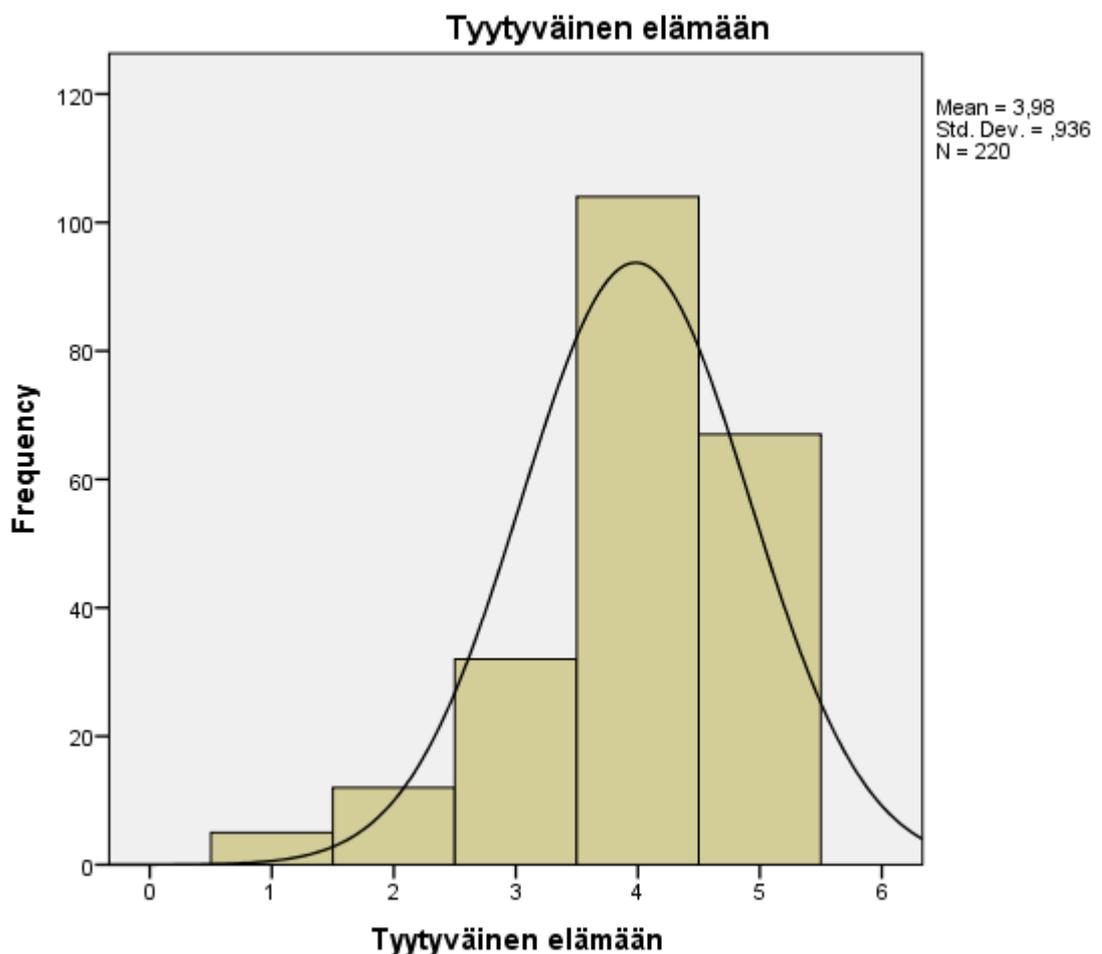
seen muotoon missä sitä pystyttiin tutkimaan numeerisesti IBM SPSS Statistics 21- tilastointiohjelmalla.

Tässä tarkastelussa olevaa tutkimusta varten aineiston kyselylomakkeen vastausvaihtoehtoista muutettiin kaksiluokkaisiksi. Näin ollen kaikkia muuttujia tarkasteltiin kaksiluokkaisina, jotta niiden analysointi ristiintaulukoinnin avulla olisi ollut mahdollista. Ainoataan vanhempien koulutusta koskeva kysymys muutettiin kolmiluokkaiseksi, mikä osaltaan heikensi muuttujan käyttökelpoisuutta ristiintaulukoinnissa.

Tutkimusprosessi eteni seuraavasti. Ensimmäisessä vaiheessa tarkasteltiin nuorten yleistä tyytyväisyyttä elämään ja nuorten kokemaan taloudellista tyytyväisyyttä niitä kuvaavien muuttujien avulla. Toisessa vaiheessa tarkasteltiin selittävien muuttujien korrelaatiota tyytyväisyysmuuttujiin. Kolmanneksi korrelaatiomatriisin avulla valittiin muuttujat varsinaiseen ristiintaulukoinnin avulla tehtyyn analyysiin. Tarkasteluun valittiin ne muuttujat, jotka korreloivat merkitsevästi (**) selitettävien muuttujien kanssa. Ristiintaulukoiden havaintojen määrät on kuvattu prosenttilukuina. Khiin-neliö-testin avulla on tarkasteltu ovatko muuttujien väliset yhteydet tilastollisesti merkittäviä.

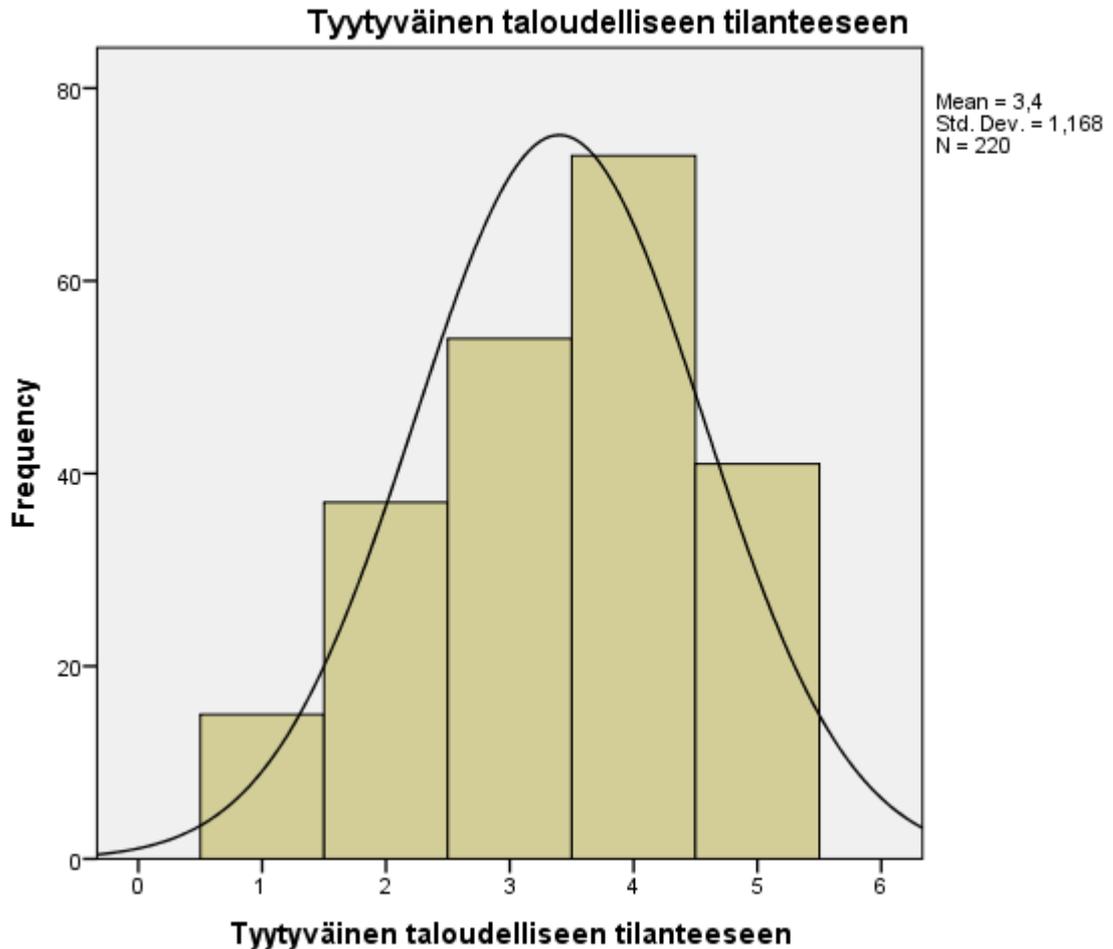
5 NUORTEN TYYTYVÄISYYS TUTKIMUSKOHTENA

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin nuorten tyytyväisyyttä kahden kysymyksen avulla. Tyytyväisyyttä kuvattiin sekä yleisenä tyytyväisyytenä elämään että tyytyväisyytenä taloudelliseen tilanteeseen. Seuraavassa kuvataan kummankin kysymyksen vastausjakaumat.

Kuvio 1: Nuorten tyytyväisyys elämään.

Yleisesti ottaen vastaajat ovat tyytyväisiä elämäänsä. Vastausten keskiarvo oli 3,98 asteikolla 1-5. Vastaajia tähän kysymykseen oli yhteensä 220. Lähes tai täysin samaa mieltä oli 77,8 % vastaajista. Lähes tai täysin eri mieltä oli 7,8 % vastaajista.

Kuvio 2: Nuorten tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen

Yleisesti ottaen vastaajat olivat kohtuullisen tyytyväisiä myös taloudelliseen tilanteeseensa. Vastausten keskiarvo oli 3,4 asteikolla 1–5. Vastaajia tähän kysymykseen oli yhteensä 220. Lähes tai täysin samaa mieltä oli 51,8 % vastaajista. Lähes tai täysin eri mieltä oli 23,6 % vastaajista.

2) Mitkä tekijät ovat yhteydessä nuoren koettuun tyytyväisyyteen?

Tässä tutkimuksessa nuorten kokemaa tyytyväisyyttä tarkasteltiin suhteessa taustakysymyksiin, kuten sukupuoli, peruskoulutodistuksen keskiarvo, koulumuoto (lukio tai ammattioppilaitos), sekä äidin ja isän koulutustausta. Toiseksi tyytyväisyyttä tarkasteltiin suhteessa perhetekijöihin (vanhemmat asuvat yhdessä, taloudellinen tilanne, keskusteleva perhe, harrastava perhe), mutta myös perhetason sosiaalisiin riskeihin (pitkäaikaissairaus, työttömyys, elämänhallinnan ongelmat), sekä sosiaaliseen tukeen (äidin ja isän tuki, yksinäisyys).

Taulukko 1: Korrelaatiomatriisi (Spearman)

	Tyytyväisyys elämään	Tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen
Sukupuoli	.012	.087
Peruskoulutodistuksen keskiarvo	.079	.162*
Koulu (ammattioppilaitos tai lukio)	.033	.103
Äidin koulutus	.035	.150*
Isän koulutus	.015	.186**
Vanhemmat asuvat yhdessä	-.200**	-.134*
Perheessä käytettävissä rahaa enemmän kuin keskimäärin	.164*	.428**
Perheessä keskustellaan enemmän kuin keskimäärin	.326**	.232**
Perheessä harrastetaan enemmän kuin keskimäärin	.250**	.245**
Perheessä työttömyyttä	-.120	-.237**
Perheessä pitkäaikaissairautta	-.094	-.215**
Perheessä elämänhallinnan ongelmia	-.186**	-.189**
Nuori kokee itsensä yksinäisemmäksi kuin muut	-.487**	-.340**
Äiti tukee	.375**	.278**
Isä tukee	.336**	.264**

Tutkimuksessa selvitettiin usean mahdollisen muuttujan yhteyttä nuoren kokemaan tyytyväisyyteen yleensä ja lisäksi erityisesti nuoren tyytyväisyyttä taloudellisen tilanteeseensa. Korrelaatiomatriisin perusteella voidaan todeta, että taustamuuttujilla ei ole yhteyttä nuoren kokemaan tyytyväisyyteen. Esimerkiksi sukupuoli, peruskoulutodistuksen taso, koulumuoto tai äidin koulutausta ei vaikuta nuoren kokemaan tyytyväisyyteen. Sen sijaan isän koulutaustalla näyttää olevan yhteys nuoren kokemaan taloudelliseen tyytyväisyyteen.

Taulukon 1 perusteella voidaan todeta, että seuraavat asiat korreloivat merkitsevästi (**) nuorten kokeman tyytyväisyyden kanssa: vanhemmat asuvat yhdessä ($r = -.200^{**}$), perheessä keskustellaan enemmän kuin keskimäärin ($r = .326^{**}$), perheessä harrastetaan enemmän kuin keskimäärin ($r = .250^{**}$), perheessä on elämänhallinnan ongelmia ($r = -.186^{**}$), nuori kokee itsensä yksinäisemmäksi kuin muut, ($r = -.487^{**}$), äiti tukee, ($r = .375^{**}$), isä tukee, ($r = .336^{**}$).

Lisäksi seuraavat asiat korreloivat merkitsevästi (**) nuorten kokeman taloudellisen tyytyväisyyden kanssa: isän koulutus, ($r = .186^{**}$), perheessä on käytettävissä rahaa enemmän kuin keskimäärin ($r = .428^{**}$), perheessä keskustellaan enemmän kuin keskimäärin, ($r = .232^{**}$), perheessä harrastetaan enemmän kuin keskimäärin ($r = .245^{**}$), perheessä työttömyyttä ($r = -.237^{**}$), perheessä pitkäaikaissairautta ($r = .215^{**}$), perheessä elämänhallinnan ongelmia ($r = -.189^{**}$), nuori kokee itsensä yksinäisemmäksi kuin muut ($r = -.340^{**}$), äiti tukee ($r = .278^{**}$), isä tukee ($r = .264^{**}$).

Jatkotarkasteluun valittiin ne muuttujat, jotka korreloivat merkitsevästi (**) tyytyväisyyskysymysten kanssa. Tarkempi analyysi tehtiin ristiintaulukoiden avulla.

3) Yleinen tyytyväisyys elämään

Seuraavassa tarkastellaan nuorten yleistä tyytyväisyyttä ristiintaulukoiden avulla. Tarkasteluun valittiin ne muuttujat, jotka korreloivat merkitsevästi (**) nuorten kokeman yleisen tyytyväisyyden kanssa. Elämänhallinnan ongelmilla ei ristiintaulukoinnin perusteella ollut merkitsevään yhteyttä nuorten kokemaan yleiseen tyytyväisyyteen.

Taulukko 1: Nuorten tyytyväisyys vanhempien yhdessä asumisen mukaan tarkasteltuna

	Vanhemmat asuvat yhdessä		Vanhemmat eivät asu yhdessä	
	n=164	%	n=56	%
Tyytymätön elämään	27	16,5	22	39,3
Tyytyväinen elämään	137	83,5	34	60,7
Yhteensä	164	100	56	100

Vanhempien yhdessä asumisella on tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys (Khin neliö -testi: $p = .001$) nuorten kokemaan yleiseen tyytyväisyyteen. Tyytyväisten nuorten ryhmässä korostuu, että vanhemmat asuvat yhdessä (83,5 %, standardoitu jäännös 3,5). Vastaavasti elämään tyytymättömien nuorten ryhmässä eronneiden vanhempien nuorten osuus on korostunut (39,3 %, standardoitu jäännös 3,5).

Taulukko 2: Nuorten tyytyväisyys vanhempien taloudellisen tilanteen mukaan tarkasteltuna

	Rahaa vähemmän kuin muilla		Rahaa yhtä paljon tai enemmän kuin muilla	
	n=49	%	n=171	%
Tyytymätön elämään	16	41,00	33	18,2
Tyytyväinen elämään	23	59,0	148	81,8
Yhteensä	49	100	171	100

Vanhempien taloudellisella tilanteella on tilastollisesti merkitsevä yhteys (Khin neliö testi: $p = .002$) nuorten kokemaan yleiseen tyytyväisyyteen. Elämään tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että perheellä on käytettävissä keskimäärin vähemmän raha kuin muilla perheillä (41,00 %, standardoitu jäännös 3,1). Elämään tyytyväisten nuorten ryhmässä korostuu se, että perheellä on käytettävissä yhtä paljon tai enemmän kuin muilla perheillä (81,8 %, standardoitu jäännös 3,1).

Taulukko 3: Nuorten tyytyväisyys elämään perheen keskustelukulttuurin mukaan tarkasteltuna

	Keskustellaan vähemmän kuin muilla		Keskustellaan sama tai enemmän kuin muilla	
	n=41	%	n=179	%
Tyytymätön elämään	17	41,5	32	17,9
Tyytyväinen elämään	24	58,5	147	82,1
Yhteensä	41	100	179	100

Perheissä, joissa keskustellaan paljon on tilastollisesti merkitsevä positiivinen yhteys (Khin neliö testi: $p = .002$) nuorten kokemaan tyytyväisyyteen. Elämään tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä keskustellaan vähemmän kuin muissa (41,5 %, standardoitu jäännös 3,3). Elämään tyytyväisten nuor-

ten ryhmässä korostuu se, että perheessä keskustellaan saman verran tai enemmän kuin muissa perheissä (82,1 %, standardoitu jäännös 3,3).

Taulukko 4: Nuorten tyytyväisyys elämään perheen harrastusten mukaan tarkasteltuna

	Harrastuksia vähemmän kuin muilla		Harrastuksia sama tai enemmän kuin muilla	
	n=62	%	n=179	%
Tyytymätön elämään	23	37,1	26	16,5
Tyytyväinen elämään	39	62,9	132	83,5
Yhteensä	62	100	158	100

Perheissä, joissa harrastetaan paljon on tilastollisesti merkitsevä positiivinen yhteys (Khin neliö -testi: $p = .001$) nuorten kokemaan tyytyväisyyteen. Elämään tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä harrastetaan vähemmän kuin muissa (37,1 %, standardoitu jäännös 3,3). Elämään tyytyväisten nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä harrastetaan saman verran tai enemmän kuin muissa perheissä (83,5 %, standardoitu jäännös 3,3).

Taulukko 5: Tyytyväisyys elämään nuorten kokeman yksinäisyyden mukaan tarkasteltuna

	Koettu yksinäisyys		Ei koettua yksinäisyyttä	
	n=127	%	n=91	%
Tyytymätön elämään	12	9,4	37	40,7
Tyytyväinen elämään	115	90,6	54	59,3
Yhteensä	127	100	91	100

Nuorten kokemalla yksinäisyydellä on tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys (Khin neliö -testi: $p = .000$) nuorten kokemaan tyytyväisyyteen. Elämään tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että nuori kokee itsensä yksinäiseksi (9,4 %, standardoitu jäännös 5,4). Elämään tyytyväisten nuorten ryhmässä korostuu se, että koetaan yksinäisemmäksi saman verran tai enemmän kuin muissa perheissä (59,3 %, standardoitu jäännös 5,4).

Taulukko 6: Tyytyväisyys elämään äidiltä saaman tuen mukaan tarkasteltuna

	Ei koe saavansa tukea		Kokee saavansa tukea	
	n=12	%	n=207	%
Tyytymätön elämään	7	58,3	42	20,3
Tyytyväinen elämään	5	41,7	165	79,7
Yhteensä	12	100	207	100

Tilanteilla, joissa nuori kokee saavansa tukea äidiltään on tilastollisesti merkitsevä yhteys (Khin neliö -testi: $p = .002$) nuorten kokemaan tyytyväisyyteen. Tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että nuori ei koe saavansa tukea äidiltään (58,3 %, standardoitu jäännös 3,1). Elämään tyytyväisten nuorten ryhmässä korostuu se, että nuori kokee saavansa tukea äidiltään (79,7 %, standardoitu jäännös 3,1). Toisaalta vain hyvin harva nuori ei kokenut saavansa tukea äidiltään.

Taulukko 7: Tyytyväisyys elämään isä saadun tuen mukaan tarkasteltuna

	Ei saa tukea		Saa tukea	
	n=24	%	n=195	%
Tyytymätön elämään	10	41,7	39	20,0
Tyytyväinen elämään	14	58,3	156	80,0
Yhteensä	24	100	195	100

Tilanteissa, joissa nuori kokee saavansa tukea isältään on tilastollisesti melkein merkitsevä yhteys (Khin neliö -testi: $p = .016$) nuorten kokemaan tyytyväisyyteen. Tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että nuori ei koe saavansa isältään tukea (41,7 %, standardoitu jäännös 2,4). Elämään tyytyväisten nuorten ryhmässä korostuu se, että nuori kokee saavansa isältään tukea (80,0 %, standardoitu jäännös 2,4). Isältä saatu sosiaalinen tuki ei kuitenkaan ole niin merkittävässä asemassa kuin äidiltä saatu sosiaalinen tuki.

4) Tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen

Nuorten kokema taloudellisen tilanteen tyytyväisyyttä tarkasteltiin suhteessa niihin muuttujiin jotka korreloivat merkitsevästi (**) selitettävän muuttujan kanssa.

Taulukko 8: Tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen perheen keskustelukulttuurin mukaan tarkasteltuna

	Keskustellaan vähemmän kuin muut		Keskustellaan yhtä paljon tai enemmän kuin muut	
	n=41	%	n=179	%
Tyytymätön taloudelliseen tilanteeseen	29	70,7	77	43,0
Tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseen	12	29,3	102	57,0
Yhteensä	41	100	179	100

Perheen keskustelukulttuurilla on tilastollisesti merkitsevä yhteys (Khin neliö -testi: $p = .001$) nuorten kokemaan taloudelliseen tyytyväisyyteen. Tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä keskustellaan vähemmän kuin muissa (70,7 %, standardoitu jäännös 3,2). Elämään tyytyväisten nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä keskustellaan saman verran tai enemmän kuin muissa perheissä (57,0 %, standardoitu jäännös 3,2).

Taulukko 9: Tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen perheen harrastusten mukaan tarkasteltuna

	Harrastetaan vähän		Harrastetaan paljon	
	n=62	%	n=158	%
Tyytymätön ta- loudelliseen ti- lanteeseen	42	67,7	64	40,5
Tyytyväinen ta- loudelliseen ti- lanteeseen	20	32,3	94	59,5
Yhteensä	62	100	158	100

Perheen harrastuksilla on tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys (Khin neliö -testi: $p = .000$) nuorten kokemaan taloudelliseen tyytyväisyyteen. Tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä harrastetaan vähemmän kuin muissa perheissä (67,7 %, standardoitu jäännös 3,6). Elämään tyytyväisten nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä harrastetaan keskimääräistä enemmän (59,5 %, standardoitu jäännös 3,6).

Taulukko 10: Tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen koetun yksinäisyyden mukaan tarkasteltuna

	Koettu yksinäisyys		Ei koettua yksinäisyyttä	
	n=127	%	n=91	%
Tyytymätön ta- loudelliseen ti- lanteeseen	48	37,8	58	63,7
Tyytyväinen ta- loudelliseen ti- lanteeseen	79	62,2	33	36,3
Yhteensä	127	100	91	100

Perheessä missä yksinäinen enemmän on tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys (Khin neliö -testi: $p = .000$) nuorten kokemaan taloudelliseen tyytyväisyyteen. Tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että nuoret ovat kokeneet yksinäisyyt-

tä (37,8 %, standardoitu jäännös 3,8). Tyytyväisten nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä yksinäisyyttä saman verran tai enemmän kuin muissa perheissä (36,3 %, standardoitu jäännös 3,8).

Taulukko 11: Tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen perheen elämähallinnan mukaan tarkasteltuna

	Ei elämähallinnan ongelmia		Elämähallinnan ongelmia	
	n=164	%	n=164	%
Tyytymätön ta- loudelliseen ti- lanteeseen	72	43,9	34	61,8
Tyytyväinen ta- loudelliseen ti- lanteeseen	92	56,1	21	38,2
Yhteensä	164	100	55	100

Perheen elämähallinnan ongelmilla on tilastollisesti melkein merkitsevä yhteys (Khin neliö -testi: $p = .021$) nuorten kokemaan taloudelliseen tyytyväisyyteen. Tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä on koettu elämähallinnan ongelmia (61,8 %, standardoitu jäännös 2,3). Elämään tyytyväisten nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä ei ole koettu elämähallinnan ongelmia (56,1 %, standardoitu jäännös 2,3).

Taulukko 12: Tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen perheen työttömyyskokemukseen mukaan tarkasteltuna

	Ei koettua työttömyyttä		Koettu työttömyyttä	
	n=161	%	n=58	%
Tyytymätön taloudelliseen tilanteeseen	69	42,9	37	63,8
Tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseen	92	57,1	21	36,2
Yhteensä	161	100	58	100

Perheen koetulla työttömyydellä on tilastollisesti merkitsevä yhteys (Khin neliö - testi: $p = .006$) nuorten kokemaan taloudelliseen tyytyväisyyteen. Tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä on koettu työttömyyttä (63,8 %, standardoitu jäännös 2,7). Elämään tyytyväisten nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä ei ole koettu työttömyyttä (57,1 %, standardoitu jäännös 2,7).

Taulukko 13: Tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen perheessä koetun pitkäaikasairauden mukaan tarkasteltuna

	Ei koettua pitkäaikaissairautta		Koettu pitkäaikaissairaus	
	n=149	%	n=70	%
Tyytymätön taloudelliseen tilanteeseen	65	43,6	41	58,6
Tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseen	84	56,4	29	41,4
Yhteensä	149	100	70	100

Perheessä koetulla pitkäaikaissairaudella on tilastollisesti melkein merkitsevä yhteys (Khin neliö - testi: $p = .039$) nuorten kokemaan taloudelliseen tyytyväisyyteen. Tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä on koettu pitkäaikaissairautta (58,6 %, standardoitu jäännös 2,1). Tyytyväisten nuorten ryhmässä koros-

tuu se, että perheessä ei ole koettu pitkäaikasairautta (56,4 %, standardoitu jäännös 2,1).

Taulukko 14: Tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen äidin koulutuksen mukaan tarkasteltuna

	Toisen asteen koulutus		Alempi korkeakoulututkinto		Ylempi korkeakoulututkinto	
	n=137	%	n=36	%	n=44	%
Tyytymätön taloudelliseen tilanteeseen	75	54,7	17	47,2	13	29,5
Tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseen	62	45,3	19	52,8	31	70,5
Yhteensä	137	100	36	100	44	100

Äidin koulutustasolla on tilastollisesti melkein merkitsevä yhteys (Khin neliö -testi: $p = .014$) nuorten kokemaan taloudelliseen tyytyväisyyteen. Tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että äidillä on korkeintaan toisen asteen koulutus (54,7 %, standardoitu jäännös 2,5). Elämään tyytyväisten nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä äidillä on ylempi korkeakoulututkinto (70,5%, standardoitu jäännös 2,8).

Taulukko 15: Tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen isän koulutustaustan mukaan tarkasteltuna

	Toisen asteen koulutus		Alempi korkeakoulu-tutkinto		Ylempi korkeakoulututkinto	
	n=152	%	n=30	%	n=36	%
Tyytymätön taloudelliseen tilanteeseen	82	53,9	13	43,3	11	30,6
Tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseen	70	46,1	17	56,7	25	69,4
Yhteensä	152	100	30	100	36	100

Isän koulutustaustalla on tilastollisesti melkein merkitsevä yhteys (Khin neliö -testi: $p = .034$) nuorten kokemaan tyytyväisyyteen. Tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että isällä on korkeintaan toisen asteen tutkinto (53,9%, standardoitu jäännös 2,4). Elämään tyytyväisten nuorten ryhmässä korostuu se, että isällä on ylempi korkeakoulututkinto (69.4 %, standardoitu jäännös 2,4).

Taulukko 16: Nuoren tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen perheen taloudellisen tilanteen mukaan tarkasteltuna

	vähemmän kuin muilla		sama tai enemmän kuin muilla	
	n=39	%	n=181	%
Tyytymätön elämään	36	92,3	70	38,7
Tyytyväinen elämään	3	7,7	111	61,3
Yhteensä	39	100	181	100

Perheessä taloudellisella tilanteella on tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys (Khin neliö -testi: $p = .000$) nuorten kokemaan taloudelliseen tyytyväisyyteen. Tyytymättömien nuorten ryhmässä korostuu se, että perheessä rahaa vähemmän kuin muilla perheillä keskimäärin (92,3 %, standardoitu jäännös 6,1). Tyytyväisten nuor-

ten ryhmässä korostuu se, että perheen taloudellinen tilanne on kesimäärin sama tai parempi kuin muilla perheillä (61,3 %, standardoitu jäännös 6,1).

6 YHTEENVETO

Suomi on hyvinvointivaltio ja suomalaiset nuoret ovat yleisellä tasolla tyytyväisiä elämäänsä. Tässä tutkimuksessa selvitettiin nuorten kokemuksellista hyvinvointia, joka oli kohdistettu sekä yleiseen että taloudelliseen tyytyväisyyteen.

Nuorten kokema yleinen tyytyväisyys on yhteydessä nuorten keskinäisiin sosiaalisiin verkostoihin. Kaveripiiri on keskeinen nuoren tyytyväisyyttä tukeva seikka, mutta vastaavasti yksinäisyys ja kavereiden puute on merkittävin hyvinvointia heikentävä tekijä.

Nuorten kokema sosiaalinen tuki vahvistaa nuorten tyytyväisyyttä elämään. Erityisesti vanhempien sosiaalinen tuki on merkittävässä asemassa. Äidin tuki koetaan hieman vahvempana merkitykseltään kuin isän antama tuki. Lisäksi myös perheen yhteiset harrastukset vahvistavat nuoren hyvinvointia. Vastaavasti vanhempien erossa asuminen vaikuttaa negatiivisesti nuorten kokemaan hyvinvointiin.

Yllättäen perhetaustaan liittyvät sosiaaliset riskit eivät näytä juurikaan vaikuttavan negatiivisesti nuorten kokemaan hyvinvointiin. Esimerkiksi työttömyyteen, asumiseen tai päihteisiin liittyvät ongelmat eivät suoraan näy nuorten hyvinvointikokemuksissa. Sen sijaan kylläkin perheen arjen elämänhallintaan liittyvät seikat rasittavat nuorten hyvinvointia ja vähentävät hänen yleistä tyytyväisyyttään.

Nuoren kokema tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen on odotetusti positiivisessa yhteydessä perheen taloudelliseen tilanteeseen. Varakkaassa perheessä nuoren ei tarvitse murehtia taloudellista toimeentuloa. Toisaalta tyytyväisyyttä taloudelliseen tilanteeseen vahvistaa myös nuoren saama sosiaalinen tuki, jos esimerkiksi perheessä on yhteisiä harrastuksia ja perheessä keskustellaan paljon. Vastaavasti sosiaaliset riskit ja yksinäisyys laskevat nuoren tyytyväisyyttä taloudelliseen tilanteeseen.

Tässä yhteydessä voidaan todeta hyvinvoinnin olevan kuitenkin aina yksilöllinen asia. Jokainen yksilö kokee hyvinvoinnin omalla laillaan tai painopisteen olevan erilainen kuin jollain toisella. Taloudellinen toimeentulo merkitsee toiselle paljon, kun taas toiselle sosiaaliset suhteet ovat subjektiivisen hyvinvoinnin perusta. Vaik-

ka hyvinvointivaltiossa pyritään huomioimaan yksilön subjektiiviset toiveet ja tarpeet, on niitä kaikkia mahdotonta tyydyttää juuri siten, kuin he sitä itse haluaisivat. Perushyvinvointia varten yhteiskunta on määritellyt objektiiviset normit kaikkia koskevaksi siitä mitä hyvinvointi sisältää. Selvitysten mukaan hyvinvointi koostuu aineellisesta hyvinvoinnista, työstä, koulutuksesta, terveydestä, sosiaalisista verkostoista, sisäisestä elämänhallinnasta ja omista elämänlaatua koskevista kokemuksista. (Mäkinen ym. 2009, 67-68).

Kaiken kaikkiaan sosiaalinen tuki vahvistaa enemmän nuoren hyvinvointia, kuin sosiaaliset riskit vähentävät. Eli sosiaalinen tuki on nuoren hyvinvoinnin perusta, mikä osaltaan perustelee myös sosionomin työn merkitystä. Sosionomin työssä tulisikin kiinnittää olennaista huomiota nuorten keskinäisiin suhteisiin ja toisaalta perheen keskinäiseen sosiaaliseen tukeen, jonka avulla voidaan tukea nuoren hyvinvointia. Sosiaalisen tuen avulla voidaan kompensoida sosiaalisten riskien aiheuttamia vaurioita.

Sosionomin tulee pyrkiä työssään ajattelemaan asioita laajasti ja monipuolisesti. Sosiaalityössä korostuu kyky ennakoida, pyrkiä mukautumaan asiakkaiden muutoksiin sekä omata tilanneherkkyyttä erilaisissa asioissa. Sosionomin tulee huomioida yksilön omat voimavarat, mutta myös yksilön sosiaalisen verkoston mahdollisuudet ja tarpeellisuus. Nykysosiaalipedagogiikan tavoite on auttaa ihmistä kehittymään täyteen vapauteen ja ihmisyyteen. Epävarmuus, ennustamattomuus, turvattomuus, kriisit ja uhkat vaikuttavat yksilöihin eri tavalla, joten edellä mainitut asiat vaikuttavat tulevaisuuden työnkuvaan ja sosiaalialaa kohtaaviin haasteisiin lisääntyvästi.

LÄHTEET

- Aaltonen, J. & Rannila, M. 2013. Nuorten kokemuksellinen hyvinvointi toisen asteen oppilaitoksissa: SOHVI-hanke. [Verkojulkaisu]. Theseus: Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut. [Viitattu 24.4.2015]. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/67098/Rannila_Miia.pdf?sequence=1
- Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: WSOY.
- Heikkilä, M. 1990. Köyhyys ja huono-osaisuus hyvinvointivaltiossa: tutkimus köyhyyden ja hyvinvoinnin puutteiden kasaantumisesta. Sosiaalihuollituksen julkaisu 8/1990. Helsinki.
- Mäkinen, P., Raatikainen, E., Rahikka, A. & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosionomi. 1. painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Niemelä, P. (toim.) 2010. Hyvinvointipolitiikka. 1. painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Penttilä, I., Kangas, O., Nordberg, L. & Ritakallio, V-M. 2003. Suomalainen köyhyys 1990 -luvun lopulla - väliaikaista vai pysyvää? Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu. Helsinki.
- Perttula, J. 1998. The experienced life-fabrics of young men. Jyväskylä: Painotalo.
- Roos, J-P. 1987. Suomalainen elämä: tutkimus tavallisten suomalaisten elämänkerroista. Hämeenlinna: Karisto.
- Schulz, R. & Rau, M-T. 1985. Social support through the life course. Teoksessa: Cohen, S. & Syme, S-L. (toim.) Social support and health. Orlando: Academic Press Inc, 129-149.
- Siltaniemi, A., Perälähti, A., Eronen, A. & Londén, P. 2007. Hyvinvointi, palvelut ja elämänlaatu Keski-Suomessa. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Torvi, K. & Kiljunen, P. 2005. Onnellisuuden vaikea yhtälö. EVA:n kansallinen arvo- ja asennetutkimus 2005. Helsinki: Taloustieto Oy.
- Veenhoven, R. 2001. World Database of Happiness, Bibliography of Happiness.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.